

Päiväys 15.12.2021

SOLID-tutkimusprojektin osallistujille

Osallistut Turun yliopistossa tehtävään tieteelliseen tutkimukseen. Tässä tietosuojailmoituksessa kuvataan, miten henkilötietojasi käsitellään tutkimusprojektissa.

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Turun yliopisto, FI-20014 Turku

2. Tutkimuksen kuvaus ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Koulukiusaaminen on laajamittainen ongelma: maailmanlaajuisesti yksi kymmenestä lapsesta joutuu koulukiusaamisen uhriksi toistuvasti kuukausittain tai viikoittain. Kiusaamisen uhrit voivat kärsiä vakavista psykologisista vaikeuksista, kuten masennuksesta, yksinäisyydestä ja huonosta itsetunnosta. Kiusaaminen tapahtuu yleensä ryhmässä: keskimäärin 80%:ssa kiusaamistapauksista paikalla on muita ikätovereita. Vain 10–25% näistä paikalla olijoista pyrkii auttamaan kiusaamisen uhreja, ja passiivisten sivusta seuraajien hiljaisuus voi satuttaa jopa enemmän kuin itse kiusaaminen. Tästä syystä monissa kiusaamisenvastaisissa ohjelmissa rohkaistaan lapsia ja nuoria puolustamaan kiusaamisen uhreja asettumalla kiusaajaa vastaan tai lohduttamalla kiusattua. Mutta onko tästä hyötyä?

Meillä on vasta vähän tutkimustietoa siitä, missä määrin kiusatut todella hyötyvät siitä, että ikätoverit puolustavat heitä. Vaikka joissain poikittaistutkimuksissa on todettu puolustamisen vähentäneen kiusaamista ja lisänneen kiusattujen psykologista sopeutumista, monet tutkimukset ovat löytäneet myös vastakkaisia, hälyttäviä viitteitä siitä, että puolustaminen voi johtaa jopa negatiivisiin seurauksiin kiusatulle lisäten kiusaamista ja vaikeuttamalla kiusatun psykologisia haasteita. Nämä intuition vastaiset löydökset vaativat vastausta kysymykseen: miksi uhrit eivät usein hyödy puolustetuksi tulemisesta? Sisältävätkö nykyiset kiusaamisenvastaiset ohjelmat sellaisia ohjeita puolustuskäyttäytymiseen, joilla on epätoivottuja vaikutuksia?

Lydia Laninga-Wijnen on ensimmäisenä tutkinut sitä, vähentääkö kiusatun puolustaminen kiusaamista, ja parantaako se kiusatun psykologista toimintakykyä pitkällä aikavälillä. Aiemmissa tutkimuksissaan Laninga-Wijnen on todennut puolustettujen kiusattujen kokevan kuuluvansa koululuokkaansa tiiviimmin kuin ei-puolustettujen, mutta puolustamisella ei kuitenkaan todettu olevan yhteyttä uhrien itsetunnon, masennusoireiden tai kiusaamisen toistuvuuden kanssa. **SOLID-tutkimusprojektin tarkoituksena on aiempiin tutkimustuloksiin pohjaten löytää tekijöitä, jotka ovat yhteydessä kiusaamisen uhrien puolustamisen vaikuttavuuden kanssa.**

Tätä tarkoitusta varten oppilaat raportoivat hyvinvoinnistaan sekä siitä, miten he kokevat kiusaamistilanteessa paikalla olevat sivusta seuraajat ja sen, mikäli joku ulkopuolinen ikätoveri puolustaa kiusattua. Kyselyt sisältävät myös toveriarviointikysymyksiä, joissa oppilasta pyydetään nimeämään

Päiväys 15.12.2021

luokkatovereitaan. Jos oppilas ei halua nimetä ketään luokkatoveriaan, hän voi aina valita vaihtoehdon ”ei kukaan”. Oppilas voi myös jättää kokonaan vastaamatta tiettyyn kysymykseen tai koko kyselyyn. Tutkimukseen osallistuneiden oppilaiden vastauksia analysoidaan joukkona samanaikaisesti.

3. Tutkimuksen vastuullinen johtaja tai siitä vastaava ryhmä

Nimi: Lydia Laninga-Wijnen

Osoite: Mathaakveld 16, 3993 SR Houten, The Netherlands

E-mail: solid@utu.fi

4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Turun yliopiston tietosuojavastaavan yhteysosoite: dpo@utu.fi

5. Tutkimuksen suorittajat

Lydia Laninga-Wijnen

Tutkimusryhmä (rajattu käyttöoikeus)

6. Yhteyshenkilö tutkimusrekisteriä koskevissa asioissa

Lydia Laninga-Wijnen solid@utu.fi

7. Tutkimuksen nimi ja kesto

Tutkimuksen nimi: SOLID

Oppilailta kerätään online-kyselyn avulla kyselyvastauksia lukuvuonna 2022–2023 sekä 2023–2024 syys-lokakuussa, tammikuussa ja huhtikuussa.

8. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Yleiseen etuun perustuva Tieteellinen tutkimus.

9. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

EU:n yleinen tietosuoja-asetus, artikla 6, kohta 1:

rekisteröidyn suostumus

rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamisen säädökset:

yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö

Päiväys 15.12.2021

- tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi
- tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen mikä oikeutettu etu on kyseessä:

10. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

Kerättäviä henkilötietoja ovat oppilaan nimi ja syntymäaika, äidinkieli ja muut kotona puhuttavat kielet, vanhempien/huoltajien nimet ja sähköpostiosoitteet, opettajien nimet. Tutkimusdata säilötään yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti, ja se varastoidaan Tietoarkistoon anonyymissä muodossa (<http://www.fsd.uta.fi/>).

Oppilaiden nimiä tai muita henkilötietoja ei säilytetä datassa, vaan ne varastoidaan erillisellä Turun yliopiston verkkoasemalla, ja ne tuhotaan projektin päätyttyä. Osallistujat voivat vaatia henkilötietojensa poistamista erilliseltä verkkoasemalta ennen datankeruun päättymistä. Vain projektin tutkijoilla on pääsy dataan.

11. Erityiset henkilötietoryhmät

Kyselylomakkeiden perusteella aineistosta on mahdollista tunnistaa kiusaamisen kohteeksi ja toisia kiusanneiden oppilaiden ryhmä. Teknisten ratkaisujen ja pseudonymisoinnin vuoksi yksittäisiä oppilaita ei kuitenkaan voida tunnistaa.

EU:n yleinen tietosuoja-asetus, artikla 9 (erityiset henkilötietoryhmät):

- rekisteröidyn suostumus
- yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö
- yleisen edun mukainen arkistointitarkoitus, tieteellinen tai historiallinen tutkimus, tilastointi

12. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Oppilaiden nimi- ja luokkatiedot saadaan tutkimukseen osallistuvista kouluista. Nimiä käytetään vain siihen tarkoitukseen, että kyselytilanteita kouluissa ohjaavat opettajat pystyvät antamaan kullekin oppilaalle henkilökohtaisen kyselykoodin sähköisiä kyselylomakkeita varten, sekä muodostamaan nimilistan luokan oppilaista kyselyjen toveriarviokysymyksiä varten. Kaikki muu aineisto (esim. tieto kiusatuksi joutumisesta ja toisten kiusaamisesta) kerätään kyselylomakkeilla.

Päiväys 15.12.2021

13. Tietojen siirto tai luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Henkilötietoja ei luovuteta yliopiston ulkopuoliselle taholle. Yliopisto käyttää alihankkijoita oman palvelunsa toteuttamisessa. Kaikki aineisto tallennetaan Turun yliopiston salatuille palvelimille tai verkkolevyille. Henkilötietojen käsittelijänä sähköisessä Wellu-kyselytyökalussa toimii yliopiston alihankkija Anders Innovations Oy. Rekisterinpitäjän (Turun yliopisto) ja tietojen käsittelijän (Anders Innovations Oy) roolit ja työnjako määritellään osapuolten välisessä sopimuksessa. KiVa koulu -ohjelman käyttäjiksi rekisteröityneiden koulujen nimet ja rehtoreiden yhteystiedot tarkistetaan KiVa koulu koulutunnusta ja opettajasalasanaa vastaan KiVa koulu -ohjelman rekisteristä. Tämän rekisterin henkilötietojen käsittelijänä toimii yliopiston alihankkija Geniem Oy 31.12.2021 saakka. Rekisterinpitäjän (Turun yliopisto) ja tietojen käsittelijän (Geniem Oy) roolit ja työnjako määritellään osapuolten välisessä sopimuksessa. Vuoden 2022 alusta saakka rekisterin ylläpitäjänä toimii yliopiston alihankkija Anders Innovations Oy. Rekisterinpitäjän (Turun yliopisto) ja tietojen käsittelijän (Anders Innovations Oy) roolit ja työnjako määritellään osapuolten välisessä sopimuksessa.

14. Tietojen siirto tai luovuttaminen EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle Henkilötietoja ei käsitellä EU:n tai ETA:n ulkopuolella.

15. Automatisoitu päätöksenteko

Käsittelyssä ei tehdä automaattisia päätöksiä.

16. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

- Tiedot ovat salassa pidettäviä
- Paperilomakkeiden suojaus: paperilomakkeet (tutkimussuostumukset) tuhotaan, kun tieto on saatu siirrettyä digitaaliseen muotoon.
- Tietojärjestelmissä käsiteltävät henkilötiedot:

Henkilötiedot (nimi ja luokka) säilytetään salatussa ja salasanasuojatussa Wellu-kyselytyökalussa, joka sijaitsee Turun yliopiston salatuilla palvelimilla, ja tutkimusaineisto säilytetään salatuilla, käyntivalvotuilla ja kryptatuilla Turun yliopiston verkkolevyillä. Vain rajatuilla tutkimusryhmänjäsenillä on pääsy henkilötietoihin ja pääsyä valvoo tutkimushankkeen datakontrolleri. Koulujen opettajakäyttäjät näkevät vain oman koulunsa oppilaslistat.

muu:

Päiväys 15.12.2021

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa
- Aineisto analysoidaan suorien tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

Tietojärjestelmissä käsiteltäviä tietoja suojataan seuraavin keinoin: käyttäjätunnus salasana käytön rekisteröinti kulunvalvonta muu, mikä?**17. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen** Tutkimusaineisto

arkistoidaan:

- ilman tunnistetietoja
- tunnistetietojen kanssa

Henkilötietojen käsittelyn kesto: Henkilötietoja säilytetään 20 vuotta tutkimushankkeen rahoitusjakson päättymisen jälkeen. Tuohon saakka henkilötietojen säilyttämisen tarpeellisuus arvioidaan 5 vuoden välein. Henkilötiedot tuhotaan tietoturvalisella tavalla, jos arvioinnissa todetaan, ettei suunnitteilla ole jatkotutkimusta, kuitenkin viimeistään 20 vuoden kuluttua.

Tutkimushankkeen päätyttyä sellainen aineisto, joka voidaan avata, arkistoidaan Tutkimusarkistoon <http://www.fsd.uta.fi/en/>. Tämä jälkeen se on hyödynnettävissä muiden tutkijoiden käyttöön sellaisia tutkimuksia varten, joissa tutkitaan lasten ja nuorten kehitystä. Suostumuksen tällaiseen tutkimukseen voi antaa tutkimusprojektin johtaja (Lanina-Wijinen)

18. Rekisteröidyn oikeudet ja niiden mahdollinen rajoittaminen

Rekisteröidyn EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisista oikeuksista voidaan poiketa tieteellisessä tutkimuksessa seuraavin suojatoimin:

- Henkilötietojen käsittely perustuu tutkimussuunnitelmaan.
- Tutkimuksella on vastuuhenkilö tai siitä vastaava ryhmä.
- Henkilötietoja käytetään ja luovutetaan vain historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka muuta yhteensopivaa tarkoitusta varten sekä muutoinkin toimitaan niin, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille.

Päiväys 15.12.2021

- Jos tutkimuksessa käsitellään tietosuoja-asetuksen artiklan 9 kohdassa 1 (erityiset henkilötietoryhmät) ja artiklassa 10 (rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvät henkilötiedot) tarkoitettuja henkilötietoja, niin em. kohtien 1 – 3 noudattamisen lisäksi tulee tehdä tietosuoja-asetuksen 35 artiklan mukainen tietosuojan vaikutustenarviointi ja toimittaa se tietosuojavaltuutetun toimistoon 30 päivää ennen tutkimuksen aloittamista.

Seuraavista rekisteröidyn EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisista oikeuksista poiketaan tässä tutkimuksessa seuraavilta osin:

- Rekisteröidyllä on oikeus tarkistaa itseään koskevat tiedot (artikla 15).
- Rekisteröidyllä on oikeus tietojensa oikaisemiseen (artikla 16).
- Rekisteröidyllä on oikeus tietojensa poistamiseen (artikla 17). Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää tai vaikeuttaa käsittelyä.
- Rekisteröidyllä on oikeus vaatia käsittelyn rajoittamista (artikla 18).
- Oikeus tietojen siirtämiseen (artikla 20)
- Rekisteröidyn oikeus vastustaa henkilötietojensa käsittelyä (artikla 21).

Syyt poikkeuksiin: Osallistujilla on oikeus pyytää tunnistetietojensa poistamista. Kuitenkin pyyntöön asti kerätty muu tutkimusaineisto (kyselyjen vastaukset, koulun rekisteri) säilytetään nimettömänä käsittelyperusteena Yleinen etu (tieteellinen tutkimus), mikäli aineiston tuhoaminen estäisi tutkimuksen tavoitteiden toteutumisen. Tämä arvioidaan jokaisen pyynnön kohdalla erikseen.

Valitusoikeus

Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle, mikäli rekisteröity katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Turun yliopiston tietosuojavastaavan yhteystieto sähköpostitse: DPO@utu.fi